

Saimaannorppa

Uutiskirje marraskuu 2022

Talvi tekee tuloaan

Illat pimenevät ja syksyn väriiloisto hiipuu. Aamuisin maassa näkyy jo kuuraa ja hengitys höyryä. Talvi tekee tuloaan. Norpan ystävät odottavat ja toivovat tietenkin samanlaista runsaslumista talvea kuin viime vuonna. Kunnan talvi takaa kuuteille hyvät pesimisolosuhteet ja selviytymisen. Vuodet eivät kuitenkaan ole veljeksiä keskenään ja hyvä on varautua myös vähälumiseen talveen.

Olemme taas valmiina kolaamaan tammikuussa apukinoksia turvataksemme norppien pesintää. Metsähallitus on päättänyt, että apukinoksia tehdään, olivat olosuhteet millaiset hyvänsä. Tämä on hyvä päätös - kolaajat pääsevät hyvissä ajoin suunnittelemaan kolausten ajankohdan. Ajoissa suoritettujen kolaukset eivät myöskään häiritse norpan pesintää. Kaiken kaikkiaan apukinoksilla varmistetaan norpan pesinnälle mahdollisimman hyvät olosuhteet siltä varalta, että talvi ei olisi pesinnälle suotuisa. Nyt odottelemme vielä rauhassa pakkasten ja lumen saapumista, ennen kuin ryhdymme suunnittelemaan apukinokolauksia.

Syksy on alkanut vauhdikkaasti erilaisten tapahtumien järjestämisellä ja suunnittelulla. Olemme olleet mukana Ilmastofestari-kiertueella, jossa jaetaan ilmastotietoutta ja -ratkaisuja yläkoululaisille ja lukiolaisille nuorille. Ilmastofestari järjestää Etelä-Karjalan liitto, ja festarit kiertävät syksyn aikana maakunnan pienten kuntien kouluja. Suomen luonnonsuojeluliitto (Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke) opastaa nuoria norppaturvallisen katiskan rakennukseen ja kalastukseen. Tästä lisää alempana uutiskirjeessä.

*Talvea ja jään tuloa odotellessa.
Kuva: Juha Taskinen.*

Muistathan seurata norppatiedotusta myös täältä:

[Saimaannorppa-Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivut](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piirin Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin Facebook](#)

Lisäksi Saimaa- ja norppa-asioita on esillä myös muilla luonnonsuojeluliiton Saimaan alueen piirien ja paikallisyhdistysten sivuilla.

Tulevia tapahtumia:

Luonnonsuojeluliitto järjestää tai on mukana seuraavissa tapahtumissa norppateemalla:

8.11. klo 18–19.30 Norppawebinaari. Ajankohtaista tietoa saimaannorpista. Marja Niemi UEF. Lisätietoja webinaarista löytyy [Etelä-Karjalan piirin sivuilta](#). Ilmoittauduthan tilaisuuteen etukäteen:

hanne.kosonen(a)sll.fi.

15.11. klo 16–19 [Norppatapahtuma Kulttuuritalo Virta Imatra](#) (os. Virastokatu 1). Norpan vuodenkierto -esitys, keskustelua, materiaalia eri ikäisille, leikkejä ja pelejä, norppatuotteiden myyntiä.

19.11. Norppapatsaan hatutus klo 11:00: joulunavaus ja norppa-asiaa kävelykatu Oleksilla Lappeenrannassa.

21.11. klo 17–19 Norppatapahtuma Mikkelin kirjastossa (os. Raatihuoneenkatu 6). Norpan vuodenkierto -esitys, keskustelua, materiaalia eri ikäisille, leikkejä ja pelejä, norppatuotteiden myyntiä.

26.11. klo 11–13 Norppatapahtuma Kulttuuritehdas Sihtala Joensuu (os. Nurmeksentie 4). Norpan vuodenkierto -esitys, Juha Taskinen esittelee norppaturvallista rysää, keskustelua, materiaalia eri ikäisille, leikkejä ja pelejä, norppatuotteiden myyntiä.

7.12. klo 16–19 Katiskatalkoot Lappeenrannan teknillisen yliopiston oppilaille TETRA ry:n järjestämänä.

10–11.12. Linnoituksen joulumarkkinat Lappeenrannassa. Saimaan luonnonsuojelukeskus (os. Katariinantori 6) on avoinna la–su klo 10–16. Luontokaupan tuotteita, arpajaiset, katiskanrakennukseen tutustumista (la).

13.12. klo 17–19 Jouluinen katiskailta Saimaan luonnonsuojelukeskuksessa Lappeenrannassa (os. Katariinantori 6). Katiskan rakentelua ja ajankohtaistietoa norpasta, glögiä, pipareita, jutustelua.

13.12. klo 16–19 Jouluinen norppailta Kaihun kodalla Mikkelissä (Pursialankatu 5). Tulen ääressä jutustelua, glögiä ja pipareita.

Saimaan norppasaaristosta UNESCO:n maailmanperintökohde

Saimaan saariston kauneus ja ainutlaatuisuus on useimmille suomalaisille tuttu, ja muutaman vuoden päästä se voi olla tunnettu myös ulkomailla. Suomi nimittäin lisäsi vuoden 2021 alussa norppasaaristot UNESCO:n aieluetteloonsa, joka mahdollistaa maailmanperintöstatuksen hakemisen kohteelle. Metsähallitus käynnisti hankkeen, jonka tarkoituksena on valmistella varsinainen kohdehakemus UNESCO:lle. Kohdehakemus pohjautuu pitkälti jo olemassa oleviin kansallispuistoihin ja luonnonsuojelualueisiin, ja on Natura 2000 -suojelualueiden rajauksen sisäpuolella. Hakemuksen keskiössä on luonnollisesti Saimaalle eristyksiin jäänyt saimaannorppa muita lajeja unohtamatta. Itse hakemusprosessiin kuuluu kaksi esitarkastusvaihetta. Nyt alkaneessa ensimmäisessä vaiheessa IUCN:n eli kansainvälisen luonnonsuojeluliiton esitarkastaja arvioi norppasaaristoa ja sen ominaisuuksia maailmanperintökohteeksi.

Suhtautuminen Saimaan saamiseen UNESCO:n kohteeksi on ollut varsin myönteistä, sillä metsähallituksen teettämästä kyselystä selvisi, että noin 80 % kannattaa Saimaata maailmanperintökohteeksi. Tämä on hyvä uutinen niin saimaannorpan kuin Saimaan ystävien kannalta. [Eduskunnan Saimaan ystävien](#) järjestämässä kansalaisinfossa 13.9 esiteltiin tämän hetken tilannetta Saimaan norppasaaristojen saamisesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Keskustelu oli positiivista ja kannustavaa. Hyvänä puolena nähtiin erityisesti lisääntyvä matkailu, jota tulnaisiin kehittämään kestävämpään suuntaan. Maailmanperintökohteen status suojaisi Saimaata kaivosteollisuudelta, sillä kaivostoimintaa ei voi harjoittaa suojelluissa luontokohteissa.

Matka UNESCO:n maailmanperintökohteeksi on vielä kuitenkin pitkä. Lokakuussa raportti etenee IUCN:n maailmanperintöpaneelin kokoukseen ja tammikuussa saadaan uutta tietoa hankkeesta. Jos esiarviointiprosessi menee hyvin, on varsinainen hakemus mahdollista toimittaa Unescon maailmanperintökeskukselle vuoden 2024 alussa. Silloin alkaisi yli vuoden kestävä arviointikierrös. Maailmanperintökomitea voisi siis tehdä päätöksen hakemuksesta kesällä 2025.

*Saimaan saaristo tarjoaa kauniita maisemia.
Kuva: Hanne Kosonen*

Verkkokalastus uhkaa edelleen norppia

Verkkoon on jäänyt tänä vuonna kolme norppaa

Syksyn aikana saimme kuulla ikäviä uutisia, kun nuori saimaannorppa kuoli kalaverkkoon Pihlajavedellä Savonlinnassa syyskuussa ja viime talvena syntynyt urosnorppa kuoli kalaverkkoon lokakuussa Haukivedellä Savonlinnassa. Tämä on hyvä muistutus kaikille, ettei verkkokalastus ole milloinkaan norppaturvallinen kalastusmuoto. Ensimmäinen kesä on kuuteille vaarallisinta aikaa, kun nuoret norpat harjoittelevat itsenäistä elämää ja ovat suurimmassa vaarassa sotkeutua verkkoihin. Tällä kertaa kuutit selvisivät syksyyn asti, mutta lopulta kuhaverkot koituivat niiden kohtaloksi. Kalanpyydyskuolema on norpalle tuskallinen, sillä norppa ei pyydykseen jäätyään huku, vaan tukehtuu hitaasti.

Valtioneuvoston asetus eräistä Saimaan kalastusrajoituksista kieltää kalastamisen verkoilla, joita ei ole avoveden aikaan ankkuroitu molemmista päistä. Toinen verkoista oli ankkuroitu, mutta ankkurointi ei kuitenkaan tee verkoista norpille turvallisia, kuten taas nähtiin. Edellisen kerran tietoon tuli ankkuroituun verkkoon kuollut saimaannorppa heinäkuussa 2021.

Verkkoon on tänä vuonna kuollut jo kolme norppaa. Helmikuussa löytyi ensimmäinen verkkoon kuollut, todennäköisesti viime vuonna syntynyt urosnorppa. Luonnonsuojeluliitto painottaakin, ettei verkkokalastus ole norppaturvallista myöskään rajoitusajan tai -alueiden ulkopuolella. Myös katiskat, joiden nielu leviää yli 15 senttimetriä, ovat norpille vaarallisia. Kaikkiaan tänä vuonna on tullut tietoon 12 kuollutta norppaa. Metsähallituksen arvion mukaan todellinen kuolleisuus on kuitenkin 2–3-kertainen havaittuun nähden, sillä kaikki kuolemat eivät tule tietoon. Toivotaan, että kalastajat jättäisivät jatkossa verkot laskematta veteen, jottei vastaavia uutisia tarvitsisi enää lukea.

*Vaikka nuorilla kuuteilla on suurin riski kuolla verkkoihin, niihin kuolee myös aikuisia norppia ympäri vuoden. Tämän vuoksi on hyvä muistaa ettei yksikään kalaverkko ole norppaturvallinen.
Kuva: Juha Taskinen*

Kansalaisaloite verkkokalastuksen kieltämisestä Saimaalla

Vuonna 2019 yli 76 000 ihmistä allekirjoitti kansalaisaloitteen verkkokalastuksen kieltämiseksi saimaannorpan levinneisyysalueella. Kansalaisaloite sai ennätysajassa vaaditut 50 000 allekirjoitusta ja toivo pidemmän verkkokalastuskiellon saamisesta Saimaalle nousi. Kuten monesti aikaisemminkin päättäjien ja kansalaisten näkemykset voivat erota hyvinkin paljon toisistaan.

Eduskunnan [maa- ja metsätalousvaliokunta](#) antoi mietintönsä kansalaisaloitteesta 20. syyskuuta 2022. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että tämänhetkiset kalastusrajoitukset riittävät Saimaalla saimaannorpan suojelemiseksi. Valiokunta katsoo, että saimaannorpan kanta on vahvistunut viiden vuoden aikana nopeasti ja aloitteen jättämisen jälkeen tehdyt rajoitustoimet sekä yhteistyö suojelujärjestöjen ja vesialueenomistajien kanssa koetaan riittäväksi. Mietintö ei ollut kuitenkaan yksimielinen, vaan kolme jäsentä jätti eriävän mielipiteen, jossa esitetään ympärivuotisen verkkokalastuskiellon valmistelua.

Perusteluissaan valiokunta oli huolissaan Saimaan kalan saatavuudesta. Valiokunta huomauttaa, että Saimaalta pyydetään noin 30 % Suomen sisävesisaaliista, jolloin verkkokalastuskielto vaikuttaisi kotimaisen kalan saatavuuteen. Tämä hieman kummastuttaa, sillä valiokunta kuitenkin totesi itsekkin mietintönsä perusteluissa muikun olevan Saimaan kaupallisessa kalastuksessa tärkein laji, jota jo pyydetään lähes kokonaan norppaturvallisilla pyyntivälineillä, nuotalla ja troolilla.

*Katiska on mainio keino pyydystää ahventa norppaturvallisesti.
Kuva: Juha Taskinen.*

Muun muassa kuhaa ja ahventa pyydetään saimaannorppia vaarantaen verkoilla. Kuhaa, lahnaa, ahventa ja haukea voi kuitenkin pyytää norppaturvallisesti muun muassa tietyn tyyppisellä rysällä, jossa on norpan pyydykseen menon estävät kalterit. Rysäpyydyksistä on sekä kaupallisten kalastajien että vapaa-ajankalastajien käyttöön soveltuvia malleja. Norppaturvallisista kalastusvälineistä ovat myös tiukkanieluiset katiskat, vieheet, onget sekä pilkit.

Valiokunta päätti esittää kansalaisaloitteen sekä samalla käsiteltävänä olleen Saara-Sofia Sirénin (kok.) ja 12 muun kansanedustajan toimenpidealoitteen, jossa verkkokalastusrajoituksia olisi jatkettu heinäkuun loppuun asti, hylkäämistä. Tämä on erittäin harmillista saimaannorpan suojelun kannalta, sillä kuuttien vaara takertua verkkoihin on erittäin suuri heinäkuussa.

Eduskunta [hylkäsi kansalaisaloitteen täysistunnossaan](#) 19. lokakuuta 2022 äänin 121–34. Samalla eduskunta hylkäsi myös käsiteltävänä olleen toimenpideoitteen, jolla verkkokalastusrajoituksia olisi jatkettu heinäkuun loppuun asti.

Ei voi kuin ihmetellä eduskunnan enemmistön haluttomuutta kuunnella kansalaisia ja [suojella erittäin uhanalaista saimaannorppaa](#). Kyselyjen perusteella enemmistö suomalaisista sekä Saimaan alueen asukkaista, mökkiläisistä ja kalastajista [kannattaa saimaannorpan parempaa suojelua](#). Esimerkiksi verkkokalastusrajoitusten jatkaminen heinäkuun loppuun asti on saanut laajalti kannatusta.

Kuluttajilla on myös mahdollisuus vaikuttaa saimaannorppien tulevaisuuteen. Ostaessaan kalaa kalastajalta, ravintolasta tai kaupan kalatiskiltä on hyvä varmistaa, mistä ja miten kala on pyydetty. Verkoilla Saimaalta pyydytyt kalat on hyvä jättää ostamatta.

Ympäristökasvatus

Ilmastomuutos koskettaa meitä kaikkia

Syksyn aikana Suomen luonnonsuojeluliitto (Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke) on ollut mukana ilmastofestareilla opastamassa nuoria norppaturvallisen katiskan rakennukseen ja kalastukseen. Ilmastofestarit -kiertueella jaetaan ilmastotietoutta ja -ratkaisuja yläkoululaisille ja lukiolaisille nuorille. Ilmastofestarit järjestää Etelä-Karjalan liitto, ja festarit kiertävät syksyn aikana maakunnan pienten kuntien kouluja.

Ilmastomuutos koskettaa meitä kaikkia, mutta erityisesti lapsia ja nuoria, jotka joutuvat selviämään ilmastomuutoksen yhä voimakkaammin muokkaamassa maailmassa. Vaikka ilmastomuutoksen seuraukset muodostavat suuren uhan niin ihmisille kuin ympäristölle, niin meidän on hyvä pysyä toiveikkaina. Jokainen voi auttaa ja tehdä käytännön tekoja ilmaston puolesta. Yhdessä toimiessa voidaan vaikuttaa vaikeiltakin tuntuviin asioihin.

Ilmastofestareilla opiskelijat pääsivät ensin tutustumaan saimaannorppaan ja katiskakalastukseen lyhyen esityksen avulla. Kuva: Jari Kiljunen

RAUTJÄRVI	9.9.2022
RUOKOLAHTI	23.9.2022
PARIKKALA	28.9.2022
SAVITAIPALE	4.10.2022
LEMI	13.10.2022
TAIPALSAARI	14.10.2022
LUUMÄKI	9.11.2022

Ilmastonmuutos on yksi suurimpia uhkia saimaannorpalle. Ilmastonmuutoksen myötä yleistyvät lämpimät talvet vaikeuttavat saimaannorppien pesimistä. Ellei lunta ja pakkasta ole tarpeeksi lumikinosten muodostumiseen, norppa ei pysty tekemään pesää lumikinoksen sisään. Jos norppa joutuu synnyttämään poikasensa paljaalle jäälle, kuutin elinmahdollisuudet heikkenevät kylmettymisen, petojen ja ihmislähtöisen häiriön vuoksi. Aikaisin alkavan kevään ja lämpimien säiden myötä pesä voi myös romahtaa ennenaikaisesti. Leudot talvet lisäävät suoraan pesäpoikaskuolleisuutta.

Katiskan rakentamisen ja norppaturvallisen kalastuksen ei äkkiseltään uskoisi liittyvän ilmastonmuutokseen. Kuitenkin lopettamalla verkkokalastuksen ja löysänieluisten katiskojen käytön turvaamme kuuttien selviytymisen aikuisiksi. Saimaannorpan pienen kannan vuoksi (420–430 yksilöä) jokaisella selviytyneellä kuutilla on merkitystä. Saimaannorpan geneettinen muuntelu on vähäistä ja kanta on jakaantunut osapopulaatioihin. Nämä tekijät heikentävät norppien selviytymistä muuttuvassa elinympäristössä, jota ilmastonmuutos tuo mukanaan. Kalastamalla norppaturvallisesti turvaamme saimaannorpan tulevaisuutta muuttuvassa maailmassa.

Katiskan rakentaminen on oppilaista mukavaa ja helppoa puuhaa. Lahjoittamalla valmiin katiskan luonnonsuojeluliitolle jaettavaksi "Vaihda verkot katiskaan" -tapahtumassa oppilaat saavat arvokkaan kokemuksen käytännön suojelutyöstä. Kuva: Hanne Kosonen

Ympäristökasvatusta kouluihin

Syksy on ollut rauhallista aikaa koulu- ja päiväkotivierailujen osalta. Vaikka norppaoppitunteja ei juuri ole ollut, niin silti ympäristökasvatuksen saralla tapahtuu. Sanna on ryhtynyt suunnittelemaan osana omia ympäristökasvattajan opintojaan norppa-aiheisia kysymyskortteja, joita voidaan hyödyntää useammalla eri tavalla. Tällä materiaalilla pyritään vastaamaan opettajien toiveeseen saada jotain toiminnallisempaa ja pelillisempää materiaalia, joka on helposti vietävissä myös ulos. Kortit valmistuvat ensi kevääksi, ja ne tulevat luonnollisesti kaikkien saataville ja ladattavaksi SLL:n sivuille.

Norppatunnit voidaan mainiosti toteuttaa myös ulkona, niin kuin Valkealan koululla tehtiin. Tässä oppilaiden tekemää taidetta luonnonmateriaalista tehdyillä siveltimillä. Kuva: Sanna Leppänen

Norppaoppitunteja pidetään edelleen, ja ne ovat aina suunniteltu ikäryhmän mukaisesti. Pääsääntöisesti niihin sisältyy kuva- ja videoesitys sekä norpan elämään tutustumista erilaisten havainnollistamisvälineiden avulla. Pienempien lasten kanssa leikitään ja jumpataan, isompien oppilaiden kanssa voidaan keskustella ja vaihtaa kokemuksia Saimaasta, kalastuksesta ja saimaannorpasta. Noin viidennestä luokasta ylöspäin on mahdollista toteuttaa myös norppaturvallisen katiskan rakennustyöpajoja.

Lisätietoja koulu- ja päiväkotivierailuista: sanna.leppanen@sll.fi, p. 050 530 3270.

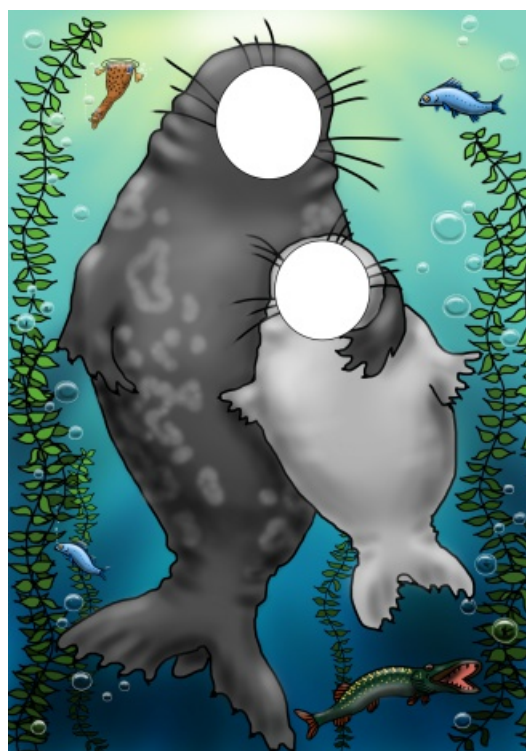
Mobiilinäyttely

Norpan Saimaa -mobiilinäyttely on herättänyt suurta kiinnostusta tänä syksynä. Näyttely on helposti liikuteltava ja helppo pystyttää, jonka takia se soveltuu mainiosti erilaisiin tiloihin pystytettäväksi. Syyskuussa mobiilinäyttely oli Anttolan kirjastolla, jonka jälkeen näyttely oli 5.10 Puhoksella ja siirtyi siitä Rääkkylän kirjastolle 6.10–1.11. Sen jälkeen näyttely pystytetään Kesälahdelle 1.11.–17.11. ja Kiteelle 17.11.–30.11. Tämän jälkeen näyttely matkustaa Suomen luonnonsuojeluliiton glögeille 16.12.

Näyttely soveltuu erityisen hyvin koululaisille (alakoulut ja yläkoulut), mutta aikuisten avustuksella se toimii myös päiväkodeissa. Myös aikuiset saavat siitä norppatietoutta mukavassa muodossa, joten esimerkiksi kirjastot, kylätalot tai muut paikat, jossa eri-ikäiset ihmiset kokoontuvat, ovat oivia paikkoja näyttelylle.

Mobiilinäyttelyä tutkittiin kiinnostuneesti Puhoksen koululla. Norppa ja kuutti -tintamareski on suosittu koululaisten keskuudessa. Kuvat: Marjaana Kovanen

Norppaterveisin

Sanna Leppänen
Saimaannorppa-asiantuntija,
hanketyöntekijä
Etelä-Karjala
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
sanna.leppanen@sll.fi
p. 040 528 0785

Hanne Kosonen
Hankekoordinaattori,
norppatiedottaja
Etelä-Karjala
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
hanne.kosonen@sll.fi
p. 040 194 1885

Marjaana Kovanen
Hanketyöntekijä
Etelä-Savo
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
Norppaturvallinen rysä -hanke
marjaana.kovanen@sll.fi
p. 044 776 4230

Suomen luonnonsuojeluliitto

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.